Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Arweiniad i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Dogfen Hawdd ei Darllen gan Lywodraeth Cymru yw hon

Diweddarwyd Mehefin 2024

Helo!

Mae gan Gymru gyfraith o’r enw Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol. Dechreuodd y gyfraith ar 1 Ebrill 2016.

Mae’r gyfraith newydd eisiau sicrhau bod Cymru’n lle gwell i chi fyw ynddo nawr ac yn lle gwell i bobl fyw ynddo yn y dyfodol.

Mae’r daflen hon yn rhoi’r ffeithiau pwysig ichi.

Am wybod mwy? I gael mwy o wybodaeth, ewch i dudalen 7.

OGL © Hawlfraint y Goron 2024 WG50144

Pam mae angen y gyfraith hon arnom ni?

Pan fydd **cyrff cyhoeddus** yng Nghymru yn mynd ati i wneud penderfyniadau, mae'r gyfraith hon yn dweud bod yn rhaid iddyn nhw ystyried pobl nawr ac yn y dyfodol.

Mae nifer o heriau yng Nghymru. Mae'r heriau hynny'n cynnwys:

- newid yn yr hinsawdd
- tlodi
- pobl sydd mewn iechyd gwael.

Er mwyn gwella pethau i bawb, mae'n rhaid i bawb weithio gyda'i gilydd.

Mae angen inni feddwl am yr wybodaeth sydd ei hangen ar bobl nawr.

Hefyd, mae angen meddwl am sut bydd hynny'n effeithio ar bobl yn y dyfodol.

Mae yna 44 **corff cyhoeddus** sy'n gorfod gweithio gyda'i gilydd i wella pethau:

- Gweinidogion Cymru
- Awdurdodau Lleol
- Byrddau Iechyd Lleol
- Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru
- Ymddiriedolaeth GIG Felindre
- Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
- Awdurdodau Tân ac Achub
- Cyfoeth Naturiol Cymru
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru
- Cyngor Celfyddydau Cymru
- Cyngor Chwaraeon Cymru
- Llyfrgell Genedlaethol Cymru
- Amgueddfa Genedlaethol Cymru
- Ymddiriedolaeth Brifysgol GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru
- Iechyd a Gofal Digidol Cymru

- Addysg a Gwella Iechyd Cymru
- Gofal Cymdeithasol Cymru
- Awdurdod Cyllid Cymru
- Trafnidiaeth Cymru
- Canolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol
- Cymwysterau Cymru

Mae Cyrff Cyhoeddus yn cynnwys y cynghorau lleol, y GIG a'r Gwasanaeth Tân ac Achub. Maen nhw'n rhoi llawer o wasanaethau inni fel meddygfeydd, ysgolion a gwasanaeth casglu sbwriel.

Sut mae'n gweithio

Mae gan y ddeddf 7 nod sy'n dweud wrth y cyrff cyhoeddus beth mae'n rhaid iddyn nhw weithio tuag ato. Dyma'r Nodau Llesiant:

1. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
2. Cymru lewyrchus
3. Cymru gydnerth
4. Cymru iachach
5. Cymru sy'n fwy cyfartal
6. Cymru o gymunedau cydlynus
7. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

Mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus roi sylw i bob un o'r nodau, nid dim ond i un neu ddau ohonyn nhw.

Wrth wneud penderfyniadau, mae'n rhaid i bob corff cyhoeddus sicrhau ei fod yn meddwl am sut bydd pethau'n effeithio ar bobl a fydd yn byw yng Nghymru yn y dyfodol. Mae hyn yn golygu bod angen iddyn nhw feddwl am fod yn **gynaliadwy**.

I fod yn gynaliadwy, mae'n rhaid iddyn nhw feddwl am:

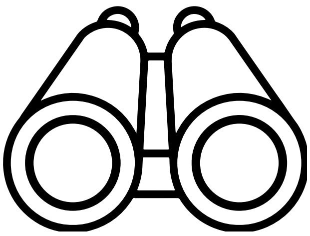

- Y tymor hir.

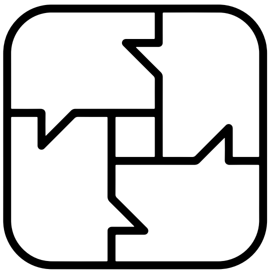

- Sut i gysylltu pethau â'i gilydd fel yr economi, cymdeithas, diwylliant a'r amgylchedd.

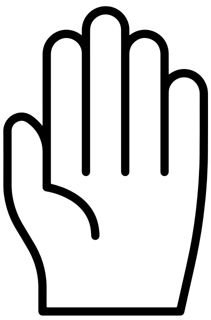

- Sut i roi stop ar broblemau cyn iddyn nhw ddigwydd.

- Sut maen nhw'n gweithio gydag eraill.

- Sut maen nhw'n cynnwys pobl eraill wrth iddyn nhw wneud penderfyniadau.

Mae bod yn gynaliadwy yn golygu defnyddio'r pethau sydd eu hangen arnom ni gan sicrhau bod digon ar ôl ar gyfer y cenedlaethau fydd yma yn y dyfodol.

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yw'r person sy'n sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn gweithio mewn ffordd gynaliadwy.

Mae'r Comisiynydd hefyd yn gallu awgrymu sut gall y cyrff cyhoeddus weithio mewn ffordd well.

Unwaith yn ystod tymor y Llywodraeth, bydd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn ysgrifennu adroddiad ar ba mor dda y mae Cymru'n ei wneud o ran llwyddo i gyrraedd y nodau.

Rhagor o wybodaeth

Os hoffech chi gael ragor o wybodaeth am Lesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ewch i'n gwefan:
llyw.cymru/llesiant-cenedlaethaur-dyfodol-cymru

I gysylltu â Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol gallwch fynd i wefan Cenedlaethau'r Dyfodol yn:
www.cenedlaethaurdyfodol.cymru